

Elisabeth Rynell

Hohaj

Utmarkerna. De sällan beträdda.

Det är underligt att komma dit. Att de kan finnas där, så vaket drömmande.

Kanske underligast av allt, deras skönhet. Och att gå i detta obeträdda och plötsligt upptäcka att det är bebott. Ute i det avsides lever människor, några här, några där.

Mikroskopiska husprickar. Ett hundskall som klipper upp en milsvid tystnad.

Också det obeträdda genomkorsas av stigar. Det tar tid att upptäcka dem, men de finns där. Människor och djur har samarbetat om dem, de är ett gemensamt språk. Sedan har människorna fortsatt på sitt eget språk. De har namngivit. Varje skiftning i landskapet har de namngivit.

Utmarkerna i denna berättelse bär namnet Hohaj. En gång kunde detta ord uttydas. Nu är det ett tecken, ett märke; väven det var invävt i har vittrat bort.

Men stigarna finns kvar, ursprungsspråket. Där möts minne och glömska. Och bakom tystnaden ligger en ännu större tystnad.

I

Ropet

Först ett minne.

Vi bodde sedan många år i Lappland. I en liten ficka i landskapet som skog och berg öppnat upp. Det var du, det var jag och så våra barn. De var små vid den här tiden.

Detta sista år föll blöt och tung snö hela november. Vår väg korkades igen och björkarna tvingades ned i en båge. Vi gick ut och försökte skaka snön ur träden, du och jag. Vi skrattade och blev barnsliga när den föll ned över oss i sjok. I timmar gick vi och befriade träd med särskilda långa störrar vi tillverkat. Det blev förjuls vinter. Den blöta snön frös ihop och blev hård. Det var ständiga elavbrott. Du stod i snömörkret och lagade lammkottletter på utegrillen. I träkolslukten som drev ut i vinterkvällen var verkligheten redan förvandlad till minne.

Du skulle med morgonplanet. Taxin hämtade dig långt före sex. Jag sov men hörde ändå inne i mörkret hur en bildörr slog igen. Där for han, minns jag att jag tänkte.

Det gick några dagar. Vi pratade i telefon. Nu var det morgon igen. Mörkt. Barnen sov i barnkammaren, jag sov i vår säng. Varför darrar ännu mina händer när jag skriver detta? Därute hade trädstammarna rämnat under den hårdfrysta snöbördan. Det var ett mycket litet hus mitt i skogen, djupt ner i snön, långt in i mörkret. Telefonsignaler slet upp mig ur sömnen och medan jag trevade mig fram mot telefonen hade jag redan förvandlats till ett djur, utskrämt ur grytet, vädrande, skälvande i päls och morrhår.

Där var en telefonist.

--Rikssamtal från länslasarettet. Jag kopplar.

Lasarettet? Du? Men allt var ju bra. Jag hade ju ringt kvällen innan. Du hade vaknat upp ur narkosen, du drack nyponsoppa, sa de, och skojade med personalen.

Nu kom en ny röst, en mansröst i luren som ville veta vem jag var, om jag verkligen var jag och ingen annan. Han var läkare. Han sa att det hänt något mycket tråkigt. Jag vägrade orden. Mycket tråkigt. Det var något som var värre än tråkigt, men inte fruktansvärt, det sa han inte, inte djupt tragiskt, inte katastrof. Jag hörde bara till hälften vad han sa vidare, jag hade sådant besvär med att väga dessa ord och jämföra dem med det faktum att han ringt, och så tidigt -- hur mycket var klockan egentligen? Plötsligt märkte jag att han beskrev operationen, det var tydligen han som opererat, han berättade att allt gått bra, att du vaknat upp på kvällen. Varför berättade han det? Hade det hänt något sedan? Och mycket tråkigt, när skulle han komma till det? Nu nämnde han nyponsoppan. Han var på väg mot något, han hade ett mål, jag börjar känna vittringen, börja ana väggar, väggar som snart måste brista. Är du medvetslös? Ligger du i coma? Jag ska genast resa till dig, vara hos dig, hålla din hand i min tills dess du vaknar. Men nu säger rösten något. Att du svimmade på toaletten. Att undersköterskan var där, att nej, du var inte ensam, aldrig, inte för ett ögonblick. Och att bårvagn, att du ligger där och svimmar igen, att larmet, att storlarm, alla springer, syrgas, adrenalin. Och nu är rösten en köttkvarn som jag tryckts ner i och mals i, fiber för fiber. Nu säger den att du blev blå, att narkosläkare, jourläkare, att du vaknar upp ett kort ögonblick och sedan förlorar medvetandet, att -- men nu hör jag inte mer vad rösten säger, bara vaga konturer av ord i det jättelika skredet som har dragit med sig allt som finns i sin väg, bilder, blixtar, hela mitt liv och du och vårt hus och våra sista samtal, allt, allt tjuiter och väsnas så att rösten som envist maler, den olidliga köttkvarnen, mest låter som den tunnaste lilla diskanttonen på pianot som plingar, plingar i stormen.